

Ügyszám: **IV/00788/2014**
Első irat érkezett: **2014.04.14**
Az ügy tárgya: **a Kúria Kvk.I.37.441/2014/2. számú végzése elleni alkotmányjogi panasz (politikai reklámfilm közlésének megtagadása)**
Eljárás típusa: **Alkotmányjogi panasz (Ve. 233. § -- választási ügyben a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés ellen)**
Indítványozók típusa: **az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet**

Előadó **Lenkovics Barnabás Dr.**

alkotmánybíró:

Az indítvány lényege:

Az indítványozó - az Abtv. 27. §-a és a Ve. 233. §-a alapján - a Kúria Kvk.I.37.441/2014/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.

Az indítványozó (jelölt) politikai reklámfilmjének közlését egy médiaszolgáltató megtagadta, mivel az nézete szerint sérti a jelöltek személyiségi jogait és a Választási Etikai Kódexet. A Budapest 03. számú Országos Egyéni Választókerületi Választási Bizottság az indítványozó (jelölt) által benyújtott kifogást elutasította. Az indítványozó fellebbezésére eljáró Nemzeti Választási Bizottság 908/2014. számú határozatában a fellebbezést elutasította, majd azt a Kúria helybenhagyta.

Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria végzése sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánítás szabadságához való jogot, mert nem mérlegelte, hogy a kampányfilmben megjelenített személyek közhatalmat gyakorlók, és az alapjogot nem a szükségesség-arányosság tesztje alapján, hanem a rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye mentén korlátozta.

Indítványozó:

Bartha Attila

Támadott jogi aktus:

Kúria Kvk.I.37.441/2014/2. számú végzése

Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései az indítványban:

IX. cikk (1) bekezdés

Határozat száma: **3122/2014. (IV. 24.) AB határozat**

Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései a döntésben:

I. cikk (3) bekezdés

II. cikk

IX. cikk (4) bekezdés

24. cikk (2) bekezdés c) pont

24. cikk (2) bekezdés d) pont

Kelte: **Budapest, 2014.04.17**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.I.37.441/2014/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

[1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező 2014. április 14-én jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriához, amely az Alkotmánybírósághoz 2014. április 15-én érkezett meg.

[2] Az alapul fekvő ügyben a kérelmező jelölt politikai reklámfilmjének közlését (melyben „egy katonai egyenruhába bújt majomnak öltözött ember szerepel, aki korábbi magyar miniszterelnökök hangjára tátog”) a médiaszolgáltató megtagadta. A Budapest 03. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság 35/2014. sz. határozatával az emiatt benyújtott kifogást elutasította, a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) 908/2014. számú határozatával az indítványozó fellebbezését elutasította, az NVB döntését pedig a Kúria Kvk.I.37.441/2014/2. számú, 2014. április 4-én kelt végzésével helybenhagyta.

[3] A kúriai végzés indokolása szerint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) nem tiltja az ún. „negatív kampányt” („a konkurens jelöltek képességei, programja hibáinak felsorolása, felnagyítása, karikírozása, a kampányt folytató előnyeinek felsorolása mellett”), „az ilyen irányú kampánytevékenységnek azonban gátat szabnak a Ve. alapelvei”. A Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontja szerint a választási eljárás szabályainak alkalmazása során érvényre kell juttatni a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvét, ami azt jelenti, hogy a jogintézményekkel célhoz és tartalomhoz kötötten élhetnek annak címzettjei. Ennek megfelelően a véleménynyilvánítás szabadsága az emberi méltósághoz való joggal összeegyeztetve gyakorolható. A Kúria álláspontja szerint „az állattal való azonosítás mindenkor dehumanizálja az érintett személyt, és ez az adott esetben alkalmas lehet az emberi méltóság megsértésére”.

[4] 2. Az indítványozó úgy véli, a kúriai végzés sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánítás szabadságát. Kifejti, hogy a közzétenni kívánt kampányfilmben a jelenlegi és a volt miniszterelnökre történik utalás, akik mindketten jelöltként indulnak a 2014-es országgyűlési választásokon, tehát olyan közszereplő politikusokat érint, akiknek „nagyon széles a tűrési kötelezettségük”, és „még a nagyon éles kritikát is el kell viselniük, ha az a közéleti tevékenységükkel, illetve a közhatalom-gyakorlásukkal függ össze”. Ráadásul a reklámfilm „nem lejárató, hanem inkább erősen kritikus és a humor eszközét alkalmazza”, arra kíván utalni, hogy az

érintettek megbízhatatlanok és komolytalanok. Az indítványozó szerint a Kúria elmulasztotta vizsgálat alá vonni ezeket a kérdéseket, így „a releváns érvek ütköztetése és mérlegelése hiányában a végzés alkotmányellenes konklúzióra jut”.

[5] Az indítványozó kifogásolja emellett azt is, hogy a Kúria a véleménynyilvánítási szabadsággal összefüggésben a rendeltetésszerű joggyakorlás elvét alkalmazza, holott az alapjogok korlátozására csak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt alapjog-korlátozási teszt alkalmazásával kerülhet sor.

[6] Mindezek alapján az indítványozó a Kúria Kvk.I.37.441/2014/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kéri az Alkotmánybíróságtól.

II.

[7] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. [...]”

„IX. cikk Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.
[...]

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

III.

[8] Az alkotmányjogi panasz az Abtv.-ben meghatározott formai és tartalmi követelményeknek megfelel.

[9] Az alkotmányjogi panasz a Ve. 233. § (1) bekezdésében írt határidőben érkezett: a panaszos a támadott végzést 2014. április 11-én vette át, panaszát pedig 3 napon belül, április 14-én nyújtotta be a Kúriához az Alkotmánybírósághoz címezve. A kérelem megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek.

[10] Tekintettel továbbá arra, hogy a panaszos a kúriai eljárásban kérelmező volt, az Abtv. 27. § szerinti érintettsége is kétséget kizáróan megállapítható. A panaszos Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozik, s a kérelem érdemi elbírálást igénylő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel.

[11] Az Alkotmánybíróság tanácsa – a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján a panaszt érdemben bírálta el.

IV.

[12] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[13] 1. Az Alkotmánybíróság állandó – az Alaptörvény hatályba lépését követően is fenntartott – gyakorlata szerint „[a] szabad véleménynyilvánításhoz való jog kitüntetett helyet foglal el az Alaptörvény alapjogi rendjében. A vélemény szabadságnak ez a kitüntetett szerepe kettős igazolással bír: mind az egyén, mind pedig a közösség szempontjából különösen becses jogról van szó. A

szabad szólás lehetősége egyrészt nélkülözhetetlen az egyéni autonómia kiteljesítéséhez, [...] [m]ásképpen a szólásszabadság a demokratikus, plurális társadalom és közvélemény fundamentuma. A társadalmi, politikai viták szabadsága és sokszínűsége nélkül nincs demokratikus közvélemény, nincs demokratikus jogállam” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}. A 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban kifejtettek szerint a szólásszabadság „különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában résztvevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek” (ABH 1994, 219, 228.).

[14] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozta, hogy „[a]z emberi méltóság alkotmányos helyéből egyenesen következik, hogy az még a kitüntetett szereppel bíró véleményszabadságnak is korlátja lehet. Az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdése szövegszerűen is egyértelművé tette ezt. Nem vitás tehát, hogy a szólásszabadságnak az emberi méltósággal szemben adott esetben meg kell hajolnia. Az alapjogok korlátozásának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt általános szabályából következően ugyanakkor az alkotmányossági kérdés ez esetben is mindig az, hogy pontosan mely esetben kell a szólásszabadságnak engednie, azaz annak az emberi méltóság védelmét szolgáló korlátozása mely esetben minősül szükségesnek és arányosnak” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [43]}.

[15] 2. A 3367/2012. (XII. 15.) AB végzés [13] bekezdése úgy értelmezte az Alaptörvényt, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének elsődleges célja az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvosolása. A 3149/2013. (VII. 24.) AB határozat [19] bekezdése szerint az alkotmányjogi panasz egyéni jogvédelmi eszköz. A 25/2013. (X. 4.) AB határozat [49] bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz alapján folytatott eljárásokban elsősorban jogvédelmi szerepe van, mert az Abtv. 26–27. § rendelkezései értelmében az a feladata, hogy az Alaptörvényben biztosított alkotmányos alapjogoknak ténylegesen érvényt szerezzen.

[16] Az Alkotmánybíróságnak jelen ügyben tehát azt kellett megvizsgálnia, hogy a Kúria döntése alaptörvény-ellenes módon korlátozta-e a panaszos véleménynyilvánítási szabadságát. E körben az volt a vizsgálat tárgya, hogy a közzétenni kívánt kampányfilmben két konkurens – az indítványozó által is elismerten beazonosítható – jelölt hangján megszólaló majom-figura szerepeltetése – tehát a jelölteknek a majommal történő azonosítása – a véleménynyilvánítási szabadság védelmét élvezi-e.

[17] Az Alkotmánybíróság osztja az NVB és a Kúria álláspontját, miszerint a jelöltek állatokkal való azonosítása dehumanizálja az érintett személyeket, mivel így a megjelenített állathoz kötődő esetleges negatív tulajdonságok közvetlenül a kampányfilmben kritizált személyekhez kötődnek. Bár a fentebb kifejtettek szerint az Alaptörvény által védett véleménynyilvánítás köre a közhatalmat

gyakorló személyekkel, valamint a közszereplő politikusokkal kapcsolatos vélemények esetében tágabb, mint más személyeknél, az emberi méltóságuknak az ő esetükben is van egy olyan lényegi, érinthetetlen magja, melyet az esetleges kritikát megfogalmazó személyek is kötelesek tiszteletben tartani. Jelen választási ügyben az érintetteknek állatokként történő, megalázó módon megvalósított ábrázolása ezt a lényegi tartalmat – és ezzel az Alaptörvény II. cikkét és a IX. cikk (4) bekezdését – sérti meg.

[18] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a Kúria döntése alkotmányos módon – más alapjog védelme érdekében – korlátozta az indítványozó véleménynyilvánítási szabadságát. A Kúria támadott végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló kérelmet ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 65. §-a alapján elutasította.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró